

ŽENEVSKA KONVENCIJA O POBOLJŠANJU POLOŽAJA RANJENIKA I BOLESNIKA U ORUŽANIM SNAGAMA U RATU, od 12. avgusta 1949.

(I Ženevska konvencija)[1]

Dole potpisani, Opunomoćenici vlada zastupljenih na Diplomatskoj konferenciji održanoj u Ženevi od 21. aprila do 12. avgusta 1949. godine u cilju revizije Ženevske konvencije o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika u vojskama u ratu od 27. jula 1929. godine, sporazumeli su se u sledećem:

GLAVA I OPŠTE ODREDBE

ČLAN 1.

Visoke strane ugovornice obavezuju se da će poštovati ovu Konvenciju i da će joj obezbediti poštovanje u svakoj prilici.

ČLAN 2.

Pored odredaba koje treba da stupe na snagu još za vreme mira, ova Konvencija će se primenjivati u slučaju objavljenog rata ili svakog drugog oružanog sukoba koji izbije između dveju ili više Visokih strana ugovornika, čak i ako jedna od njih nije priznala ratno stanje.

Konvencija će se isto tako primenjivati u svim slučajevima okupacije cele teritorije jedne Visoke strane ugovornice ili njenog dela, čak i ako ta okupacija ne naiđe ni na kakav vojni otpor.

Ako jedna od Sila u sukobu nije učesnik u ovoj Konvenciji, Sile učesnice u Konvenciji ipak će ostati vezane njome u svojim međusobnim odnosima. One će pored toga biti vezane Konvencijom prema toj Sili, ako ta Sila prihvata i primenjuje njene odredbe.

ČLAN 3.

U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od Visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu biće dužna da primenjuje bar sledeće odredbe:

1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usled bolesti, rane[2], lišenja slobode ili iz kojeg bilo drugog uzroka, postupaće se, u svakoj prilici, čovečno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, veri ili ubeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju, ili kome bilo drugom sličnom merilu.

U tom cilju zabranjeni su i zabranjuju se, u svako doba i na svakom mestu, prema gore navedenim licima sledeći postupci:

- a) povrede koje se nanose životu i telesnom integritetu, naročito sve vrste ubistva, sakaćenja, svireposti i mučenja;
- b) uzimanje talaca;
- c) povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci;
- d) izricanje i izvršavanje kazni bez prethodnog suđenja od strane redovnog ustanovljenog suda i propraćenog svim sudskim garantijama koje civilizovani narodi priznaju za neophodne.

2) Ranjenici [3] i bolesnici biće prihvaćeni i negovani.

Svaka nepristrasna humanitarna organizacija, kao što je Međunarodni komitet crvenog krsta, može da ponudi svoje usluge stranama u sukobu.

Strane u sukobu će se truditi s druge strane, da stave na snagu putem posebnih sporazuma jedan deo ili i sve ostale odredbe ove Konvencije.

Primena prethodnih odredaba neće imati uticaja na pravni položaj strana u sukobu.

ČLAN 4.

Neutralne Sile će odredbe ove Konvencije po analogiji primenjivati i na ranjenike i bolesnike kao i na članove sanitetskog i verskog osoblja koji pripadaju oružanim snagama strana u sukobu, i koji budu primljeni ili internirani na njihovoj teritoriji, a isto tako i na prikupljene mrtve.

ČLAN 5.

Na zaštićena lica koja su pala pod vlast protivničke strane, ova Konvencija će se primenjivati sve do trenutka njihovog konačnog repatriranja.

ČLAN 6.

Pored sporazuma izričito predviđenih u članovima 10, 15, 23, 28, 31, 36. i 37. Visoke strane ugovornice moći će zaključivati druge specijalne sporazume po svakom pitanju za koje budu smatrale da ga treba posebno urediti. Nijedan specijalan sporazum neće moći da pogorša položaj ranjenika i bolesnika, kao i članova sanitetskog i verskog osoblja onako kako je on uređen ovom Konvencijom, niti da ograniči prava koja im ova Konvencija priznaje.

Ranjenici i bolesnici, kao i članovi sanitetskog i verskog osoblja, užiće koristi iz ovih sporazuma dokle god se Konvencija na njih primenjuje osim ako postoje suprotne odredbe izričito unete u gore navedene ili u docnije sporazume ili ako postoje povoljnije mere koje prema njima bude preduzela koja od strana u sukobu.

ČLAN 7.

Ranjenici i bolesnici, kao i članovi sanitetskog i verskog osoblja, ne mogu se ni u kom slučaju odreći ni delimično ni u celini prava koja im obezbeđuju ova Konvencija i specijalni sporazumi pomenuti u prethodnom članu, ukoliko takvih bude bilo.

ČLAN 8.

Ova Konvencija će se primenjivati uz sudelovanje i pod nadzorom Sila zaštitnica čija je dužnost da štite interese strana u sukobu. U tom cilju, Sile zaštitnice će moći, pored svog diplomatskog ili konzularnog osoblja, da naimenuju delegate među svojim sopstvenim državljanima ili među državljanima drugih neutralnih Sila. Za te delegate se mora dobiti odobrenje Sile kod koje oni obavljaju svoju misiju.

Strane u sukobu olakšavaće, u najširoj mogućoj meri, zadatak predstavnika ili delegata Sila zaštitnica.

Predstavnici ili delegati Sila zaštitnica ne smeju ni u kom slučaju da prekorače granice svoje misije, onako kako je ona određena ovom Konvencijom; oni će naročito biti dužni da vode računa o imperativnim potrebama bezbednosti države u kojoj obavljaju svoje dužnosti. Njihov rad se može ograničiti, izuzetno i privremeno, jedino kada to zahtevaju imperativni vojni razlozi.

ČLAN 9.

Odredbe ove Konvencije ne predstavljaju smetnju za humanitarnu delatnost koju Međunarodni komitet crvenog krsta, kao i svaka druga nepristrasna humanitarna organizacija, budu preduzimali, po

odobrenju zainteresovanih strana u sukobu, u cilju zaštite i pružanja pomoći ranjenicima i bolesnicima, kao i članovima sanitetskog i verskog osoblja.

ČLAN 10.

Države ugovornice moći će se u svako doba sporazumeti da vršenje zadataka koje ova Konvencija postavlja Silama zaštitnicama povere jednoj organizaciji koja pruža sva jamstva za nepristrasno i uspešno sprovođenje tih zadataka u delo.

Ako se ranjenici i bolesnici ili članovi sanitetskog i verskog osoblja ne koriste ili prestanu da se koriste, iz ma kog razloga, delatnošću jedne Sile zaštitnice ili jedne organizacije određene shodno prvom stavu, Sila koja ih drži biće dužna da traži bilo od neke neutralne države, bilo od neke takve organizacije, da primi na sebe dužnosti koje na osnovu ove Konvencije pripadaju Silama zaštitnicama koje su odredile strane u sukobu.

Ako zaštita na taj način ne može da se obezbedi, Sila koja drži ranjenike i bolesnike ili članove sanitetskog ili verskog osoblja biće dužna da zatraži od neke humanitarne organizacije, kao što je Međunarodni komitet crvenog krsta, da primi na sebe humanitarne dužnosti koje na osnovu ove Konvencije leže na silama zaštitnicama odnosno biće dužna da primi, u granicama odredaba ovog člana, usluge koje joj ponudi takva organizacija.

Svaka neutralna Sila ili svaka organizacija koju je pozvala zainteresovana Sila ili koja je u gore navedene svrhe ponudila svoje usluge biće dužna, pri vršenju svoje delatnosti, da ostane svesna odgovornosti prema strani u sukobu čiji su pripadnici lica zaštićena ovom Konvencijom, i biće dužna da pruži dovoljna jamstva da je u stanju da primi na sebe dužnosti u pitanju i da ih vrši nepristrasno.

Prethodne odredbe ne mogu se staviti van snage posebnim sporazumom između Sila od kojih bi jedna, ma i privremeno, bila prema drugoj Sili ili prema njenim saveznicima, ograničena u svojoj slobodi pregovaranja usled vojnih događaja, naročito u slučaju okupacije celokupne njene teritorije ili jednog njenog znatnog dela.

Kad god se u ovoj Konvenciji pominje Sila zaštitnica, taj izraz istovremeno označava i organizacije koje je zamenjuju u smislu ovoga člana.

ČLAN 11.

U svim slučajevima gde one to budu smatrale korisnim u interesu zaštićenih lica, naročito za slučaj neslaganja između strana u sukobu u vezi sa primenom ili tumačenjem odredaba ove Konvencije, Sile zaštitnice pružiće svoje dobre usluge u cilju rešavanja spora.

U tu svrhu svaka od Sila zaštitnica može, na poziv jedne Strane ili po svom nahođenju, da predloži stranama u sukobu sastanak njihovih predstavnika, a naročito organa vlasti kojima je poverena sudbina ranjenika i bolesnika, kao i članova sanitetskog i verskog osoblja, po mogućstvu na podesno izabranoj neutralnoj teritoriji. Strane u sukobu biće dužne da se odazovu predlozima koji im u tom smislu budu učinjeni. Sile zaštitnice moći će, u takvom slučaju, da predlože na odobrenje stranama u sukobu neku ličnost koja je pripadnik jedne neutralne Sile ili ličnost koju uputi Međunarodni komitet crvenog krsta, i koja će biti pozvana da učestvuje na tome sastanku.

GLAVA II O RANJENICIMA I BOLESNICIMA

ČLAN 12.

Pripadnici oružanih snaga i ostala lica navedena u sledećem članu, koji budu ranjeni ili obole, uživaće poštovanje i zaštitu u svakoj prilici.

S njima će čovečno postupati i negovati ih strana u sukobu u čijoj se vlasti oni budu nalazili, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na polu, rasi, narodnosti, veroispovesti, političkim mišljenjima ili

kome bilo drugom sličnom merilu. Strogo je zabranjena svaka povreda njihovog života i njihove ličnosti i, između ostalog, njihovo ubijanje ili istrebljenje, mučenje, vršenje nad njima bioloških opita, namerno nepružanje lekarske pomoći ili nege, izlaganje opasnostima zaraze ili okruženja stvorenim u tom cilju.

Jedino razlozi lekarske hitnosti dopuštaju prvenstvo u pogledu pružanja nege.

Prema ženama će se postupati sa svim posebnim obzirima koji se duguju njihovom polu.

Strana u sukobu, primorana da napusti ranjenike ili bolesnike svome protivniku, ostaviće s njima, ukoliko vojni razlozi to dopuste, jedan deo svoga sanitetskog osoblja i materijala da pripomogne njihovoj nezi.

ČLAN 13.

Ova konvencija će se primenjivati na ranjenike i bolesnike u sledećim kategorijama:

- 1) na pripadnike oružanih snaga jedne strane u sukobu, kao i pripadnike milicije [4] i dobrovoljačkih jedinica koji ulaze u sastav tih oružanih snaga;
- 2) na pripadnike ostalih milicija i pripadnike ostalih dobrovoljačkih jedinica, podrazumevajući tu i pripadnike organizovanih pokreta otpora [5], koji pripadaju jednoj strani u sukobu i koji dejstvuju izvan ili u okviru svoje sopstvene teritorije, čak i da je ta teritorija okupirana, pod uslovom da te milicije ili dobrovoljačke jedinice, podrazumevajući tu i ove organizovane pokrete otpora, ispunjavaju sledeće uslove:
 - a) da na čelu imaju lice odgovorno za svoje potčinjene;
 - b) da imaju određen znak za razlikovanje i koji se može uočiti na odstojanju;
 - c) da otvoreno nose oružje;
 - d) da se pri svojim dejstvima, pridržavaju ratnih zakona i običaja;
- 3) na pripadnike redovnih oružanih snaga koji izjavljuju da pripadaju jednoj vladi ili vlasti koju nije priznala Sila u čijim se rukama nalaze;
- 4) na lica koja prate oružane snage iako neposredno ne ulaze u njihov sastav, kao što su civilni članovi posada vojnih vazduhoplova, ratni dopisnici, snabdevači, članovi radnih jedinica ili službi čija je dužnost da se staraju o udobnosti vojske, pod uslovom, da su za to dobila dozvolu od oružanih snaga u čijoj se pratnji nalaze;
- 5) na članove posada, podrazumevajući tu komandante, pilote i učesnike trgovačke mornarice i posade civilnog vazduhoplovstva strana u sukobu koji ne uživaju povoljniji postupak na osnovu drugih odredaba međunarodnog prava;
- 6) na stanovništvo neokupirane teritorije koje se usled približavanja neprijatelja, dobrovoljno diže na oružje da bi pružilo otpor neprijateljskoj najezdi a koje nije imalo vremena da se organizuje kao redovna oružana sila, ako ono otvoreno nosi oružje i ako poštuje ratne zakone i običaje.

ČLAN 14.

Vodeći računa o odredbama prethodnog člana, ranjenici i bolesnici jedne zaraćene strane koji su pali pod vlast protivnika biće ratni zarobljenici i na njih će se primenjivati pravila međunarodnog prava o ratnim zarobljenicima.

ČLAN 15.

U svako doba a naročito posle okršaja, strane u sukobu preduzeće bez odlaganja sve moguće mere da se pronađu i pokupe ranjenici i bolesnici, da se zaštite protiv pljačke i zlostavljanja i da im se obezbedi potrebna nega, kao i da se pronađu mrtvi i da se spreči njihovo pljačkanje.

Kad god to prilike dopuste, zaključiće se primirje, prekid vatre ili lokalni sporazumi u cilju da se uklone, razmene i prenesu ranjenici koji su ostali na bojnopolju.

Lokalni sporazumi mogu se isto tako zaključivati između strana u sukobu radi evakuacije ili razmene ranjenika i bolesnika iz jedne opsednute ili opkoljene zone kao i radi prolaza sanitetskog i verskog osoblja i sanitetskog materijala u tu zonu.

ČLAN 16.

Strane u sukobu dužne su, u što je moguće kraćem roku, da popišu sve podatke koji su u stanju da doprinesu identifikovanju ranjenika, bolesnika i umrlih sa protivničke strane koji su pali pod njenu vlast. To podaci treba po mogućstvu da sadrže:

- a) naznačenje Sile čiji su pripadnici;
- b) broj vojne jedinice ili broj matricule;
- c) prezime;
- d) lično ime ili imena;
- e) datum rođenja;
- f) svaki drugi podatak koji se nalazi na ličnoj ispravi ili na pločici o identitetu;
- g) datum i mesto zarobljavanja ili smrti;
- h) podaci o ranama, bolesti ili uzroku smrti.

Gore navedeni podaci moraju se, u najkraćem mogućem roku, dostaviti Birou za obaveštenja, predviđenom u članu 122. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949. godine, koji će ih dostaviti Sili čija su ta lica pripadnici, posredstvom Sile zaštitnice i Centralne agencije za ratne zarobljenike.

Strane u sukobu ustanoviće i saopštavaće jedna drugoj, na način određen u prethodnom stavu, propisno potvrđene umrlice ili spiskove smrtnih slučajeva. One će isto tako prikupljati i jedna drugoj dostavljati, posredstvom istoga Biroa, polovinu dvostruke pločice o identitetu, testamente i ostala dokumenta od važnosti za porodicu umrlih, novac, i, uopšte, sve predmete koji se nađu kod mrtvih a koji imaju neke stvarne ili afekcione vrednosti. Ti predmeti, kao i predmeti za koje nije utvrđeno kome pripadaju, slaće se u zapečaćenim paketima, sa sprovednom izjavom koja će sadržavati sve pojedinosti potrebne za identifikovanje umrlog pritežaoaca, kao i potpun popis sadržine paketa.

ČLAN 17.

Strane u sukobu će se starati da se pre zakopavanja ili spaljivanja mrtvih, koja će se vršiti pojedinačno, ukoliko to prilike dozvole izvrši pažljiv i po mogućstvu lekarski pregled leševa, u cilju konstatovanja smrti, ustanovljenja identiteta i mogućnosti da se o tome podnese izveštaj. Polovina dvostruke pločice o identitetu ili sama pločica, ako se radi o običnoj pločici, treba da ostane na lešu.

Leševi se smeju spaljivati samo ako to iziskuju neodoljivi razlozi higijene ili razlozi koji proističu iz veroispovesti umrlih. U slučaju spaljivanja, napomena o tome sa svim potrebnim pojedinostima uneće se u umrlicu ili u zvanično potvrđeni spisak o smrtnim slučajevima, uz navođenje razloga zbog kojih je leš spaljen.

Strane u sukobu će se starati, pored toga, da umrla lica budu pristojno sahranjena, po mogućstvu shodno obredima veroispovesti kojoj pripadaju, da im grobovi budu poštovani, grupisani po mogućstvu prema državljanstvu umrlih, pristojno održavani i tako obeleženi da se mogu uvek pronaći. U tome cilju one će u početku neprijateljstava organizovati zvaničnu Službu za grobove, u svrhu da omogućće eventualna iskopavanja sahranjenih, da obezbede identifikovanje leševa, ma gde se grobovi nalazili, i njihov eventualni prenos u zemlju porekla. Ove odredbe se isto tako primenjuju i na pepeo koji čuva Služba za grobove dok zemlja porekla ne obavesti o poslednjim merama koje želi da preduzme u vezi s tim.

Čim to prilike dozvole, a najkasnije po okončanju neprijateljstava, te službe će, posredstvom Biroa za obaveštenja pomenutog u stavu drugom člana 16, razmeniti spiskove koji će sadržavati tačno mesto i označenje grobova, kao i podatke koji se odnose na mrtve koji su tu sahranjeni.

ČLAN 18.

Vojna vlast može, pozivajući se na milosrđe, pozvati stanovnike da oni, pod njenim nadzorom, dobrovoljno prikupljaju i neguju ranjenike i bolesnike, ukazujući licima koja su se odazvala tome pozivu zaštitu i potrebne olakšice. Za slučaj da protivnička strana zauzme ili povrati to područje pod svoju vlast, ona će tim licima i dalje ukazivati tu zaštitu i olakšice.

Vojna vlast mora dozvoliti stanovnicima i društvima za pomoć, čak i u zauzetim ili okupiranim područjima, da dobrovoljno prikupljaju i neguju ranjenike ili bolesnike bez obzira čiji su oni državljani. Građansko stanovništvo dužno je da poštuje te ranjenike i bolesnike a naročito ne sme nad njima da vrši nikakva dela nasilja.

Niko nikad ne sme biti uznemiravan ili kažnjavao zato što je pružao negu ranjenicima ili bolesnicima.

Odredbe ovog člana ne oslobađaju okupirajuću Silu obaveza koje ona ima prema ranjenicima i bolesnicima u pogledu ukazivanja sanitetske i moralne pomoći.

GLAVA III O SANITETSKIM JEDINICAMA I USTANOVAMA

ČLAN 19.

Stalne ustanove i pokretne sanitetske jedinice sanitetske službe ne mogu ni u kojoj prilici biti predmet napada, nego će ih strane u sukobu u svako doba poštovati i štiti. Ako padnu u ruke protivničkoj strani, one mogu nastaviti svoj rad sve dok Sila koja ih je zarobila sama ne obezbedi negu potrebnu ranjenicima i bolesnicima koji se nalaze u tim ustanovama i jedinicama.

Nadležne vlasti će se starati da gore navedene sanitetske ustanove i jedinice budu, u granicama mogućnosti, tako raspoređene da eventualni napadi protiv vojnih objekata ne budu u stanju da te sanitetske ustanove i jedinice dovedu u opasnost.

ČLAN 20.

Bolnički brodovi koji uživaju pravo na zaštitu po Ženevskoj konvenciji za poboljšanje sudbine ranjenika, bolesnika i brodolomnika oružanih snaga na moru od 12. avgusta 1949. godine, ne smeju biti napadani sa kopna.

ČLAN 21.

Zaštita koju uživaju stalne ustanove i pokretne sanitetske jedinice sanitetske službe može prestati samo ako se one upotrebe, pored njihovih humanih dužnosti, za vršenje radnji štetnih po neprijatelja. Ipak, zaštita prestaje tek posle upućivanja obavezne opomene, koje će u svima pogodnim slučajevima ostaviti razuman rok i tek pošto ta opomena ostane bez dejstva.

ČLAN 22.

Neće se smatrati kao radnje koje lišavaju neku sanitetsku jedinicu ili ustanovu zaštite obezbeđene članom 19:

1. činjenica da je osoblje jedinice ili ustanove naoružano i da upotrebljava svoje oružje radi sopstvene odbrane ili radi odbrane svojih ranjenika i bolesnika;
2. činjenica da, u nedostatku naoružanih bolničara, jedinicu ili ustanovu čuva odeljenje vojnika, straža ili oružana pratnja;
3. činjenica da se u jedinici ili ustanovi nalazi lično oružje ili municija oduzeti ranjenicima i bolesnicima a koje još nije predato nadležnoj službi;
4. činjenica da se u jedinici ili ustanovi nalazi osoblje ili materijal veterinarske službe, a da ne čine njihov sastavni deo;
5. činjenica da se humanitarna delatnost sanitetskih jedinica ili ustanova ili njihovog osoblja prostire i na ranjena ili bolesna građanska lica.

ČLAN 23.

Države ugovornice još u vreme mira, a strane u sukobu po otvaranju neprijateljstava mogu ustanoviti na svojoj sopstvenoj teritoriji i, ako za tim postoji potreba, na okupiranim teritorijama, sanitetske zone i sanitetska mesta tako organizovana da stave van domašaja rata ranjenike i bolesnike, kao i osoblje kome je stavljeno u zadatak uređenje i uprava tih zona i mesta i nega koja se ima dati u njima okupljenim licima.

Čim otpočne sukob i u toku njegovog trajanja zainteresovane strane mogu između sebe da zaključe sporazume o priznanju sanitetskih zona i mesta koje budu ustanovile. One će u tu svrhu moći da stave na snagu odredbe predviđene u nacrtu sporazuma koji je priložen ovoj Konvenciji, unoseći u njega eventualne izmene koje budu smatrale potrebnim.

Sile zaštitnice i Međunarodni komitet crvenog krsta pozivaju se da ukažu svoje dobre usluge u cilju da se olakša ustanovljenje i priznanje tih sanitetskih zona i mesta.

GLAVA IV O OSOBLJU

ČLAN 24.

Sanitetsko osoblje isključivo namenjeno pronalaženju, prikupljanju i nezi ranjenika i bolesnika ili sprečavanju bolesti, osoblje isključivo namenjeno upravljanju sanitetskim jedinicama i ustanovama, kao i vojni sveštenici pridodati oružanim snagama, imaju se poštovati i štiti u svakoj prilici.

ČLAN 25.

Isto se tako imaju poštovati i štiti i vojna lica naročito obučena da se, u slučaju potrebe, iskoriste kao pomoćni bolničari ili nosioci ranjenika pri pronalaženju, prikupljanju, prenošenju ili negovanju ranjenika i bolesnika, ako vrše te službe u trenutku kad stupe u dodir s neprijateljem ili kad padnu pod njegovu vlast.

ČLAN 26.

Sa osobljem pomenutim u članu 24. izjednačuje se osoblje nacionalnih društava Crvenog krsta kao i osoblje ostalih dobrovoljnih društava za pružanje pomoći, koja su uredno priznata i ovlašćena od

svojih vlada, a koje bude upotrebljeno za iste dužnosti kao i osoblje o kome je reč u pomenutom članu, pod uslovom da osoblje tih društava bude podvrgnuto vojnim zakonima i pravilima.

Svaka Visoka strana ugovornica saopštiće drugoj Strani, bilo još za vreme mira, bilo u početku ili u toku neprijateljstava, u svakom slučaju pre svakog stvarnog korišćenja, imena društava koja ona bude ovlastila da ukazuju svoju pomoć, pod njenom odgovornošću, zvaničnoj sanitetskoj službi njenih oružanih snaga.

ČLAN 27.

Priznato društvo neke neutralne zemlje može ukazati pomoć svoga osoblja i svojih sanitetskih jedinica nekoj strani u sukobu samo uz prethodni pristanak njegove sopstvene vlade i po odobrenju same strane u sukobu. To osoblje i te jedinice stavljaju se pod nadzor te strane u sukobu.

Neutralna vlada saopštava taj pristanak protivničkoj strani one države koja prihvata tu pomoć. Strana u sukobu koja tu pomoć prihvata dužna je da pre svakog korišćenja te pomoći, o tome obavesti protivničku stranu.

Ta pomoć se ni u kojoj prilici ne sme smatrati kao uplitanje u sukob.

Članovi osoblja o kome je reč u stavu prvom moraju biti uredno snabdeveni ispravama predviđenim u članu 40. pre nego što napuste neutralnu zemlju kojoj pripadaju.

ČLAN 28.

Osoblje označeno u članovima 24. i 26. može biti zadržano, ako padne pod vlast protivničke strane, samo dok to iziskuju zdravstveno stanje, duhovne potrebe i broj ratnih zarobljenika.

Članovi osoblja koje na taj način bude zadržano neće se smatrati ratnim zarobljenicima. Međutim, oni će se koristiti u najmanju ruku svim odredbama Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949. godine. Oni će nastaviti da vrše, u okviru vojnih zakona i propisa Sile u čijoj se vlasti nalaze, a pod vlašću njenih nadležnih organa i saobrazno profesionalnoj savesti, svoje lekarske i duhovne dužnosti u korist ratnih zarobljenika prvenstveno onih oružanih snaga kojima i oni sami pripadaju. Oni će, sem toga, pri vršenju svoje lekarske i duhovne misije, uživati i sledeće olakšice:

- a) Biće ovlašćeni da povremeno posećuju ratne zarobljenike koji se nalaze u radnim jedinicama ili u bolnicama smeštenim izvan logora. Vlast koja ih drži staviće im na raspoloženje, u tom cilju, potrebna prevozna sredstva.
- b) U svakom logoru, vojni lekar najstariji po rangu u najvišem činu biće odgovoran pred vojnim vlastima logora za sve što se odnosi na delatnosti zadržanog sanitetskog osoblja. U tom cilju, strane u sukobu će se još u početku neprijateljstava sporazumeti o odgovarajućim činovima svoga sanitetskog osoblja, podrazumevajući tu i osoblje društava o kojima je reč u članu 26. Za sva pitanja koja se odnose na njihovu misiju, taj lekar, kao i vojni sveštenici, imaće neposredan pristup kod nadležnih logorskih vlasti. Ove će im pružati sve olakšice potrebne za prepisku koja ima veze sa tim pitanjima.
- c) I pored toga što je podvrgnuta unutrašnjoj disciplini logora u kome se nalazi, zadržano osoblje se ne sme primoravati ni na kakav rad stran njegovoj lekarskoj odnosno verskoj misiji.

U toku neprijateljstava, strane u sukobu će se sporazumeti o eventualnom zamenjivanju zadržanog osoblja i utvrdiće načine i postupak toga zamenjivanja.

Nijedna od prethodnih odredaba ne razrešava Silu koja ovo osoblje drži od njenih obaveza prema ratnim zarobljenicima u sanitetskom i verskom pogledu.

ČLAN 29.

Osoblje označeno u članu 25. koje padne u ruke neprijatelju, smatraće se ratnim zarobljenicima, ali će se upotrebljavati za zadatke sanitetske prirode ukoliko se za tim ukaže potreba.

ČLAN 30.

Članovi osoblja čije zadržavanje nije neophodno u smislu odredaba člana 28. vratiće se strani u sukobu čiji su pripadnici, čim se otvori put za njihov povratak i čim to dopuste vojne potrebe.

Dok očekuju svoj povratak, oni se ne smatraju ratnim zarobljenicima. Ipak, oni će se koristiti svim odredbama Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949. godine. Oni će i dalje vršiti svoje dužnosti pod rukovodstvom protivničke strane a prvenstveno će se upotrebljavati za negovanje ranjenika i bolesnika one strane u sukobu čiji su pripadnici.

Pri svome polasku, oni će sobom poneti stvari, predmete lične upotrebe, vrednosti i instrumenti koji im lično pripadaju.

ČLAN 31.

Izbor osoblja čiji je povratak strani u sukobu predviđen na osnovu člana 30. izvršiće se bez obzira na rasu, veroispovest ili političko mišljenje članova toga osoblja, a prvenstveno prema hronološkom redu njihovog zarobljavanja i njihovom stanju zdravlja.

Čim otpočinu neprijateljstva, strane u sukobu, mogu utvrditi putem posebnih sporazuma procenat osoblja koje se ima zadržati u odnosu na broj zarobljenika kao i raspodelu toga osoblja po logorima.

ČLAN 32.

Ne mogu biti zadržana lica označena u članu 27. koja padnu pod vlast protivničke strane.

Ukoliko nema suprotnog sporazuma, ona su ovlašćena da se vrate u svoju zemlju ili, ako to nije moguće, na teritoriju strane u sukobu u čijoj su se službi nalazila, čim se otvori put za njihov povratak i čim to dopuste vojne potrebe.

Očekujući svoj povratak, ona će i dalje vršiti svoje dužnosti pod rukovodstvom protivničke strane; ona će se prvenstveno upotrebljavati za negovanje ranjenika i bolesnika one strane u sukobu u čijoj su se službi nalazila.

Pri svome polasku, ona će sobom poneti stvari, predmete lične upotrebe i vrednosti, instrumente, oružje i po mogućstvu prenosna sredstva koja im pripadaju.

Strane u sukobu obezbediće tome osoblju, dok se nalazi u njihovoj vlasti, istu ishranu, isti smeštaj, iste prinadležnosti i istu platu kao i odgovarajućem osoblju svoje vojske. Hrana u svakom slučaju mora biti dovoljna po količini, kakvoći i raznovrsnosti da zainteresovanim obezbedi pravilnu ravnotežu u pogledu zdravlja.

GLAVA V O ZGRADAMA I MATERIJALU

ČLAN 33.

Materijal pokretnih sanitetskih jedinica oružanih snaga koje padnu pod vlast protivničke strane ostaje i nadalje namenjen ranjenicima i bolesnicima.

Zgrade, materijal i stovarišta stalnih sanitetskih ustanova oružanih snaga ostaju i nadalje podvrgnuti ratnom pravu, ali ne mogu biti upotrebljeni u neku drugu svrhu dokle god su potrebni ranjenicima i bolesnicima. Međutim, komandanti vojske u ratu mogu se njima koristiti u slučaju neodložne vojne

potrebe, pod uslovom da su prethodno preduzeli potrebne mere za udobnost bolesnika i ranjenika koji se tu neguju.

Materijal i stovarišta o kojima je reč u ovome članu ne smeju se namerno uništavati.

ČLAN 34.

Pokretna i nepokretna imovina društava za pružanje pomoći kojima su priznate povlastice po ovoj Konvenciji smatra se kao privatno vlasništvo.

Pravo rekvizicije priznato zaraćenim stranama ratnim zakonima i običajima vrši se samo u slučaju neodložne potrebe i to tek pošto se prethodno obezbedi potreba ranjenika i bolesnika.

GLAVA VI O SANITETSKIM TRANSPORTIMA

ČLAN 35.

Transporti ranjenika i bolesnika ili sanitetskog materijala imaju se poštovati i štiti na isti način kao i pokretne sanitetske jedinice.

Kada ti transporti ili vozila padnu u ruke protivniku, na njih se primenjuju ratni zakoni, pod uslovom da strana u sukobu koja ih uzapti u svakom slučaju uzme na sebe brigu o ranjenicima i bolesnicima koji se u njima nalaze.

Civilno osoblje i sva prevozna sredstva koja potiču iz rekvizicije podleže opštim pravilima međunarodnog prava.

ČLAN 36.

Sanitetski vazduhoplovi, to jest vazduhoplovi koji se upotrebljavaju isključivo za evakuisanje ranjenika i bolesnika kao i za prenos sanitetskog osoblja i materijala, ne smeju biti predmet napada nego ih zaraćene strane moraju poštovati za vreme letova koje oni vrše na visinama, u časovima i po putevima naročito ugovorenih između svih zainteresovanih zaraćenih strana.

Oni, pored nacionalnih boja, moraju da nose na uočljiv način znak raspoznavanja predviđen u članu 38, na svojoj donjoj, gornjoj i na bočnim površinama. Oni moraju biti snabdeveni i svakim drugim znakom ili sredstvom za raspoznavanje koji su sporazumom utvrđeni između zaraćenih strana bilo u početku, bilo u toku neprijateljstva.

Ukoliko nije drukčije ugovoreno, zabranjeno je nadletanje neprijateljske teritorije ili teritorije koju je neprijatelj okupirao.

Sanitetski vazduhoplovi moraju se povinovati svakom pozivu da se spuste na zemlju. U slučaju tako nametnutog spuštanja, vazduhoplov, sa licima koja se u njemu nalaze, može posle eventualnog pregleda da nastavi svoj let.

Ako dođe do slučajnog spuštanja na neprijateljsku teritoriju ili na teritoriju okupiranu od neprijatelja ranjenici i bolesnici, kao i posada vazduhoplova, postaju ratni zarobljenici. Sa sanitetskim osobljem ima se postupati shodno članu 24. i u sledećim članovima.

ČLAN 37.

Sanitetski vazduhoplovi strana u sukobu mogu, uz ograničenje iz stava drugog, preletati preko teritorije neutralnih Sila i na nju se spuštati ili pristajati u slučaju potrebe ili radi snabdevanja. Oni su dužni da neutralne Sile prethodno obaveste o svome preletanju preko njihove teritorije i da se povinuju svakom pozivu za spuštanje odnosno pristajanje. Oni su zaštićeni od napada samo dok lete ne

visinama, u časovima i po putu koji su naročito ugovoreni između strana u sukobu i zainteresovanih neutralnih Sila.

Međutim, neutralne Sile mogu da postave uslove ili ograničenja u pogledu preletanja svoje teritorije od strane sanitetskih vazduhoplova ili u pogledu njihovog spuštanja. Ti eventualni uslovi ili ograničenja primenjivaće se na isti način na sve strane u sukobu.

Ranjenike ili bolesnike koje sanitetski vazduhoplov, uz pristanak mesne vlasti, iskrca na neutralnu teritoriju, neutralna država mora zadržati kada to zahteva međunarodno pravo, kako oni ne bi ponovo uzeli učešća u ratnim operacijama, ukoliko ne postoji drukčiji sporazum između neutralne države i strana u sukobu. Troškove oko smeštaja i interniranja podnosi Sila kojoj pripadaju ti ranjenici i bolesnici.

GLAVA VII O ZNAKU RASPOZNAVANJA

ČLAN 38.

Kao znamenje i znak raspoznavanja sanitetske službe u vojskama zadržava se, kao priznanje Švajcarskoj, heraldički znak crvenog krsta na belom polju, obrnuto redu federalnih boja.

Međutim, za zemlje koje već upotrebljavaju kao znak raspoznavanja, umesto crvenog krsta, crveni polumesec ili crvenog lava i crveno sunce na belom polju, ta znamenja su isto tako dopuštena u smislu ove Konvencije.

ČLAN 39.

Znamenje će se, pod nadzorom nadležne vojne vlasti, nalaziti na zastavama, na trakama koje se nose oko ruke, kao i na svemu materijalnu koji ima veze sa sanitetskom službom.

ČLAN 40.

Osoblje o kome je reč u članu 24, i u članovima 26. i 27. nosi, pričvršćenu na levoj ruci traku otpornu na vlagu i snabdevenu znakom raspoznavanja, koju izdaje i na koju stavlja žig vojna vlast.

To osoblje nosi pri sebi isto tako, pored pločice o identitetu predviđene članom 16, posebnu ličnu kartu snabdevenu znakom raspoznavanja. Ta lična karta mora biti otporna na vlagu i imati takve razmere da se može staviti u džep. Ona treba da bude ispisana na nacionalnom jeziku, i da sadrži bar prezime i ime, datum rođenja, čin, broj matrikule svog nosioca. Slična karta treba da potvrdi u kome svojstvu on ima pravo na zaštitu ove Konvencije. Na ličnoj karti mora da se nalazi fotografija nosioca i, pored toga, njegov potpis, ili otisci prstiju, ili i jedno i drugo. Na njoj mora biti utisnut suvi žig vojne vlasti.

Lična karta mora biti jednoobrazna u svakoj vojsci i što je moguće više po istom uzoru u vojskama Sila ugovornica. Strane u sukobu mogu se poslužiti obrascem koji je priložen kao primer uz ovu Konvenciju. One će jedna drugoj, na početku neprijateljstava, dostaviti obrazac koji upotrebljavaju. Svaka lična karta će se izraditi, po mogućstvu, bar u dva primerka, od kojih jedan ostaje na čuvanju kod sile čiji je pripadnik vlasnik lične karte.

Gore navedeno osoblje ne može, ni u kom slučaju, biti lišeno ni svojih znakova ni svoje lične karte niti prava da nosi traku. U slučaju da ih izgubi, ono ima pravo da dobije duplikat lične karte i zamenu za izgubljene znake.

ČLAN 41.

Osoblje označeno u članu 25. nosi, samo dok vrši sanitetske dužnosti, belu traku oko ruke koja u sredini ima znak raspoznavanja, ali smanjenih srazmera, a koju izdaje i na koju stavlja žig vojna vlast.

Vojne lične karte koje bude imalo to osoblje sadržavaće posebnu oznaku o sanitetskoj obuci koju ima vlasnik lične karte, o privremenoj prirodi njegovih dužnosti i o pravu koje ima na nošenje trake.

ČLAN 42.

Zastava raspoznavanja iz ove Konvencije može se isticati samo na onim sanitetskim jedinicama i ustanovama za koje ona naređuje da se poštuju i samo sa pristankom vojne vlasti.

U pokretnim jedinicama kao i u stalnim ustanovama, uz nju se može istaći nacionalna zastava strane u sukobu kojoj pripada jedinica ili ustanova.

Međutim, sanitetske jedinice koje padnu pod vlast neprijatelja ističu samo zastavu iz ove Konvencije.

Strane u sukobu će, ukoliko to vojni razlozi dopuste, preduzeti potrebne mere da neprijateljskim suvozemnim, vazduhoplovnim i pomorskim snagama učine jasno vidljivim znake raspoznavanja koji označavaju sanitetske jedinice i ustanove, u cilju da se otkloni mogućnost svakog napada na njih.

ČLAN 43.

Sanitetske jedinice neutralnih zemalja koje su, pod uslovima predviđenim u članu 27, ovlašćene da pružaju svoje usluge jednoj zaraćenoj strani, moraju pored zastave iz ove Konvencije, da ističu i nacionalnu zastavu te zaraćene strane, ako se ova koristi pravom koje joj daje član 42.

Ukoliko nadležna vojna vlast drukčije ne naredi, te sanitetske jedinice mogu u svakoj prilici isticati svoju nacionalnu zastavu, čak i ako padnu u ruke protivničkoj strani.

ČLAN 44.

Znamenje crvenog krsta na belom polju i reči *crveni krst* ili *Ženevski krst*, mogu se, sa izuzetkom slučajeva predviđenih u sledećim stavovima ovoga člana upotrebljavati, bilo za vreme mira, ili za vreme rata, jedino radi označavanja ili zaštite sanitetskih jedinica i ustanova, osoblja i materijala zaštićenih ovom Konvencijom i drugim međunarodnim konvencijama kojima se regulišu slična pitanja. To isto važi i u pogledu znamenja o kojima je reč u članu 38, drugi stav, za zemlje koje ih upotrebljavaju. Nacionalna društva Crvenog krsta i druga društva o kojima je reč u članu 26. imaju pravo na upotrebu znaka za raspoznavanje kojim se daje zaštita Konvencije samo u okviru odredaba ovoga stava.

Sem toga, nacionalna društva Crvenog krsta (Crvenog polumeseca, Crvenog lava i sunca) mogu u doba mira, saobrazno nacionalnom zakonodavstvu, upotrebljavati ime i znamenje Crvenog krsta za ostale svoje delatnosti koje su u skladu s načelima izraženim od strane Međunarodnih konferencija crvenog krsta. Kada se te delatnosti nastavljaju i u doba rata, uslovi upotrebe znamenja moraju biti takvi da se ne može smatrati kao da se time daje zaštita Konvencije; znamenje treba da bude relativno malih razmera i ono se ne može stavljati na traku oko ruke niti na krovove zgrada.

Međunarodne organizacije crvenog krsta i njihovo uredno opunomoćeno osoblje ovlašćeni su da se u svako doba služe znakom Crvenog krsta na belom polju.

Izuzetno, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, i uz izrično odobrenje kojeg od nacionalnih društava Crvenog krsta (Crvenog polumeseca, Crvenog lava i sunca) može se znamenje ove Konvencije upotrebljavati u doba mira za označavanje prevoznih sredstava koja služe kao ambulanta kola i za obeležavanje stanica za pomoć isključivo namenjenih da ukazuju besplatnu negu ranjenicima ili bolesnicima.

GLAVA VIII O IZVRŠENJU KONVENCIJE

ČLAN 45.

Svaka Strana u sukobu dužna je da, preko svojih vrhovnih komandanata, do pojedinosti obezbedi izvršenje prethodnih članova, kao i da se postara za regulisanje nepredviđenih slučajeva, shodno opštim načelima ove Konvencije.

ČLAN 46.

Zabranjene su mere represalija protiv ranjenika, bolesnika, osoblja, zgrada ili materijala koje štiti Konvencija.

ČLAN 47.

Visoke strane ugovornice obavezuju se da u svojim zemljama vrše, za vreme mira kao i za vreme rata, što je moguće šire upoznavanje stanovništva sa tekstom ove Konvencije, a naročito da proučavanje njenih odredaba unesu u programe vojne nastave a, po mogućstvu, i građanske nastave, kako bi s načelima Konvencije bilo poznato celokupno stanovništvo, naročito oružane snage koje učestvuju u borbama, sanitetsko osoblje i vojni sveštenici.

ČLAN 48.

Visoke strane ugovornice dostavljaju jedna drugoj preko Švajcarskog federalnog veća, a za vreme neprijateljstava posredstvom Sila zaštitnica, zvanične prevode ove Konvencije, kao i zakone i pravilnike koje bi donele u cilju da obezbede njenu primenu.

GLAVA IX O SUZBIJANJU ZLOUPOTREBA I POVREDA

ČLAN 49.

Visoke strane ugovornice obavezuju se da će preduzeti svaku zakonodavnu meru potrebnu radi propisivanja odgovarajućih krivičnih sankcija protivu lica koja su izvršila ili koja su izdala naređenja da se izvrši koja od teških povreda ove Konvencije određenih u sledećem članu.

Svaka Strana ugovornica biće dužna da pronalazi lica osumnjičena da su izvršila, ili da su naredila da se izvrši, koja od tih teških povreda, i ona će biti obavezna da ih izvede pred svoje sopstvene sudove, bez obzira na njihovo državljanstvo. Ona isto tako može, ako to više voli, a prema uslovima predviđenim u njenom sopstvenom zakonodavstvu, da ih preda na suđenje kojoj drugoj Strani ugovornici zainteresovanoj u sudskom gonjenju, ukoliko ta Strana ugovornica protiv pomenutih lica raspolaže dovoljnim dokazima.

Svaka Strana ugovornica preduzeće potrebne mere u cilju suzbijanja dela protivnih odredbama ove Konvencije, a koja ne predstavljaju teške povrede određene u sledećem članu.

Okrivljeni će u svakoj prilici uživati garantije postupka i slobodne odbrane koje ne smeju biti manje od onih koje su predviđene u članu 105 i sledećim članovima Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949. godine.

ČLAN 50.

Teške povrede koje se imaju u vidu u prethodnom članu jesu povrede koje obuhvataju jedno od sledećih dela, ako su ona izvršena protiv lica ili dobara koje štiti Konvencija: hotimično ubistvo, mučenje ili nečovečno postupanje, podrazumevajući tu i biološke opite, namerno prouzrokovanje velikih patnji ili nanošenje ozbiljnih povreda telu ili zdravlju, uništenje ili prisvajanje imovine koje nije opravdano vojnim potrebama i koje je izvršeno u velikim razmerama i na nedozvoljen i samovoljan način.

ČLAN 51.

Nijedna Strana ugovornica ne može osloboditi samu sebe, niti drugu Stranu ugovornicu, odgovornosti koju je ona sama ili ta druga Strana ugovornica na sebe navukla usled povreda predviđenih u prethodnom članu.

ČLAN 52.

Na zahtv jedne strane u sukobu, mora se povodom svake navedene povrede Konvencije, otvoriti istraga, na način koji će utvrditi zainteresovane strane.

Ako sporazum o postupku istrage nije postignut, strane će se sporazumeti da izaberu arbitra koji će odlučiti o postupku koji se ima primeniti.

Pošto se povreda ustanovi, strane u sukobu će je otkloniti i suzbiti u najkraćem mogućem roku.

ČLAN 53.

Svim privatnim licima, društvima ili trgovačkim firmama, kako javnim tako i privatnim, izuzev onih koji na to imaju pravo na osnovu ove Konvencije, zabranjuje se u svako doba upotreba znamenja ili naziva *Crveni krst* ili *Ženevski krst*, kao i svakog znaka ili naziva koji predstavljaju podražavanje, bez obzira koji je cilj te upotrebe i od kada su ta znamenja ili nazivi usvojeni.

S obzirom na priznanje ukazano Švajcarskoj usvajanjem preokrenutih federalnih boja i pometnje koja otuda može nastati između grba Švajcarske i znaka za raspoznavanje iz ove Konvencije, zabranjena je u svako doba upotreba od strane privatnih lica, društava ili trgovačkih firmi, grba Švajcarske Konfederacije, kao i svakog znaka koji predstavlja neko podražavanje, bilo kao fabričkih ili trgovačkih zaštitnih znakova ili kao elementa tih znakova, bilo u cilju protivnom trgovačkoj lojalnosti, bilo u prilikama koje bi mogle vredati švajcarsko nacionalno osećanje.

Međutim, visoke strane ugovornice koje nisu bile učesnice u Ženevskoj konvenciji od 27.jula 1929. godine mogu dati ranijim korisnicima znamenja, naziva ili znakova pomenutih u prvom stavu, rok od najviše tri godine, računajući od stupanja na snagu ove Konvencije, da prestanu sa njihovom upotrebom s tim da u ovom roku ta upotreba ne može izgledati kao da pruža u vreme rata zaštitu ove Konvencije.

Zabrana ustanovljena stavom prvim ovoga člana isto tako se primenjuje, bez dejstva na stečena prava ranijih korisnika i na znamenja i nazive predviđene u drugom stavu član 38.

ČLAN 54.

Visoke strane ugovornice, čije zakonodavstvo već sada nije dovoljno, preduzeće potrebne mere za sprečavanje i suzbijanje, u svako doba, zloupotreba o kojima je reč u članu 53.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLAN 55.

Ova Konvencija je sastavljena na francuskom i na engleskom jeziku. Oba teksta su podjednako autentična.

Švajcarsko federalno veće postaraće se da se izgrade zvanični prevodi Konvencije na ruskom i na španskom jeziku.

ČLAN 56.

Ova Konvencija, koja će nositi današnji datu, može, do 12. februara 1950. biti potpisana u ime Sila predstavljenih na Konferenciji koja je otpočela rad u Ženevi 21. aprila 1949. kao i u ime Sila koje nisu

predstavljene na Konferenciji a koje učestvuju u Ženevskim konvencijama od 1864, 1906 ili 1929. godine za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u vojskama u ratu.

ČLAN 57.

Ova Konvencija biće ratifikovana što je pre moguće a instrumenti ratifikacije deponovaće se u Bernu.

O deponovanju svakog instrumenta ratifikacije sastaviće se zapisnik čiji će overeni prepis Švajcarsko federalno veće dostaviti svim Silama u čije ime Konvencija do tada bude potpisana ili čije pristupanje do tada bude notifikovano.

ČLAN 58.

Ova Konvencija stupiće na snagu šest meseci posle deponovanja najmanje dva instrumenta ratifikacije.

Posle toga, ona će za svaku Visoku stranu ugovornicu stupiti na snagu po isteku šest meseci posle deponovanja njenog instrumenta ratifikacije.

ČLAN 59.

Ova Konvencija zamenjuje konvencije od 22. avgusta 1864, od 6. jula 1906. i od 27. jula 1929. godine u odnosima između Visokih strana ugovornica.

ČLAN 60.

Počev od dana njenog stupanja na snagu, ova Konvencija biće otvorena za pristupanje svakoj sili u čije ime ova Konvencija nije potpisana.

ČLAN 61.

Pristupanje ovoj Konvenciji notifikovaće se pismenim putem Švajcarskom federalnom veću i proizvođaće svoje dejstvo po isteku šest meseci od dana prijema notifikacije.

Švajcarsko federalno veće obavestiće o pristupanju sve Sile u čije ime Konvencija do tada bude potpisana ili čije pristupanje do tada bude notifikovano.

ČLAN 62.

Situacije predviđene u članovima 2. i 3. staviće odmah u dejstvo ratifikacije koje su strane u sukobu deponovale i pristupanja koja su notifikovala pre ili posle početka neprijateljstava ili okupacije. Saopštavanje o primljenim ratifikacijama ili pristupanjima strana u sukobu vrši će Švajcarsko federalno veće najbržim putem.

ČLAN 63.

Svaka od Visokih strana ugovornica slobodna je da otkáže ovu Konvenciju.

Otkaz će pismenim putem biti notifikovan Švajcarskom federalnom veću. Ono će notifikaciju saopštiti vladama svih Visokih strana ugovornica.

Otkaz će početi da provodi dejstvo godinu dana posle njegove notifikacije Švajcarskom federalnom veću. Međutim, otkaz notifikovan dok se Sila koja ga je učinila nalazi u nekom sukobu neće imati nikakvog dejstva sve dok mir ne bude zaključen i, u svakom slučaju, dokle god ne budu okončane radnje oko oslobođenja i repatriranja lica zaštićenih ovom Konvencijom.

Otkaz će važiti samo u odnosu na Silu koja ga je učinila. One neće imati nikakvog dejstva na obavee koje će strane u sukobu ostati dužne da ispunjavaju na osnovu načela međunarodnog prava koja proističu i ustanovljenih običaja među civilizovanim narodima, i zakona čovečnosti i i potreba koje nalaže opsta savest.

ČLAN 64. Švajcarsko federalno veće registrovaće ovu Konvenciju kod Sekretarijata Ujedinjenih nacija. Švajcarsko federalno veće isto tako će izveštavati Sekretarijat Ujedinjenih nacija o svim ratifikacijama, pristupanjima i otkazima koje bude primalo povodom ove Konvencije.

U potvrdu čega su potpisnici, pošto su deponovali svoja odnosna punomoćstva, potpisali ovu Konvenciju.

Rađeno u Ženevi, 12. avgusta 1949. na francuskom i engleskom jeziku, s tim da original ima biti deponovan u arhivi Švajcarske Konfederacije. Švajcarsko federalno veće dostaviće overen prepis Konvencije svakoj od država potpisnica, kao i državama koje budu pristupile Konvenciji.

PRILOG I OBRAZAC SPORAZUMA O SANITETSKIM ZONAMA I MESTIMA

ČLAN 1.

Sanitetske zone su strogo namenjene licima navedenim u članu 23. Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. avgusta 1949. godine, kao i osoblju čija je dužnost uređenje i upravljanje tim zonama i mestima i pružanje nege licima koja su u njima smeštena.

Međutim, lica koja stalno borave u tim zonama imaju pravo da u njima i dalje stanuju.

ČLAN 2.

Lica koja se, po bilo kome osnovu, nalaze u nekoj sanitetskoj zoni, ne smeju se odavati nikakvom radu koji stoji u neposrednoj vezi sa vojnim operacijama ili sa proizvodnjom ratnog materijala kako u samoj zoni tako i izvan nje.

ČLAN 3.

Sila koja stvara jednu sanitetsku zonu preduzeće sve shodne mere radi zabrane pristupa u tu zonu svim licima koja nemaju pravo da u nju uđu ili da se u njoj bave.

ČLAN 4.

Sanitetske zone će odgovarati sledećim uslovima:

- a) one mogu predstavljati samo neznatan deo teritorije koja se nalazi pod vlašću Sile koja ih je stvorila;
- b) one moraju biti slabo nastanjene u odnosu na svoje mogućnosti prijema stanovnika;
- c) one imaju biti udaljene i ne smeju imati nikakvih vojnih objekata niti važnih industrijskih postrojenja ili administrativnih ustanova;
- d) one se ne smeju nalaziti na područjima koja po svoj verovatnoći mogu biti od značaja za vođenje rata.

ČLAN 5.

Na sanitetskim zonama leže sledeće obaveze:

- a) saobraćajne veze i prevozna sredstva kojima one raspolažu ne smeju se upotrebljavati za prevoz vojnih lica ili vojnog materijala, čak ni kada je u pitanju običan tranzit;
- b) one se ni u kom slučaju ne smeju vojnički braniti.

ČLAN 6.

Sanitetske zone moraju biti obeležene Crvenim krstom (Crvenim polumesecom, Crvenim lavom i suncem) na beloj osnovi postavljenim na ivicama ona i na zgradama.

Noću one se isto tako mogu obeležavati odgovarajućim osvetljenjem.

ČLAN 7.

Još u vreme mira ili prilikom otpočinjanja neprijateljstava svaka Sila će dostaviti svima Silama ugovornicama spisak sanitetskih zona ustanovljenih na teritorij koja se nalazi pod njenom vlašću. Ona je dužna obavestiti ih i o svakoj novoj zoni koja se stvori u toku sukoba.

Čim protivnička strana primi gore pomenutu notifikaciju, ona je uredno ustanovljena.

Ako, međutim, protivnička strana smatra da izvestan uslov postavljen ovim sporazumom očigledno nije ispunjen, ona može da odbije priznanje zone hitno saopštavajući o svome odbijanju strani kojoj ona pripada, ili svoje priznanje uslovi zavodjenjem kontrole predviđene u članu 8.

ČLAN 8.

Svaka Sila koja je priznala jednu ili više sanitetskih zona koje ustanovi protivnička strana ima pravo zahtevati da jedna ili veći broj posebnih komisija kontrolišu da li one ispunjavaju uslove ili obaveze koje postavlja ovaj sporazum.

U tom cilju, članovi posebnih komisija imaće u svako doba slobodan pristup u razne zone i moći će čak u njima i stalno da borave. Njima će se dati sve olakšice kako bi bili u stanju da vrše svoju dužnost kontrole.

ČLAN 9.

U slučaju kad posebne komisije ustanove činjenice koje bi im izgledale protivne odredbama ovog sporazuma, one će o tome odmah obavestiti Silu kojoj pripada ona i daće joj rok od najviše pet dana da to ispravi; one će o tome obavestiti Silu koja je priznala zonu.

Ako, po isteku ovoga roka, Sila kojoj pripada ona ne postupi po opomeni koja joj je upućena, protivnička strana može izjaviti da nije vezana ovim sporazumom u pogledu te zone.

ČLAN 10. Sila koja je stvorila jednu ili više sanitetskih zona i mesta, kao i protivničke strane kojima je njihovo postojanje notifikovano, naimenovaće lica koja mogu biti članovi posebnih komisija pomenutih u članovima 8. i 9, ili će pozvati neutralne Sile da one imenuju ta lica.

ČLAN 11.

Sanitetske zone ne mogu, ni u kom slučaju biti predmet napada, nego ih strane u sukobu u svako doba moraju štiti i poštovati.

ČLAN 12.

U slučaju okupacije jedne teritorije, sanitetske zone koje se na njoj nalaze imaju se i dalje poštovati i upotrebljavati kao takve. Međutim, okupirajuća Sila može da izmeni njihovu namenu pošto obezbedi sudbinu lica koja su u njima prihvaćena.

ČLAN 13.

Ovaj sporazum će se isto tako primenjivati na mesta koja Sile namene istom cilju kao i sanitetske zone.

PRILOG II OBRAZAC LIČNE KARTI ZA ČLANOVE SANITETSKOG I VERSKOG OSOBLJA PRIDODATOG ORUŽANIM SNAGAMA

Prednja strana

(Mesto rezervisano za označenje zemlje i vojne vlasti koja izdaje ovu ličnu kartu)

LIČNA KARTA

za članove sanitetskog i verskog osoblja pridodatog oružanim snagama

Prezime

Imena

Datum rođenja

Čin

Broj matricule

Nosioca ove lične karte štiti Ženevska konvencija za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. avgusta 1949. u svojstvu

Datum izdavanja Broj lične karte

Poledina

Potpis ili otisci prstiju, ili i jedno i drugo

Fotografija nosioca

Suvi žig vojne vlasti koja izdaje ličnu kartu

Stas Oči Kosa

Drugi eventualni osobeni znaci

Poštovanje Konvencije

Primena Konvencije

Sukobi koji nemaju međunarodni karakter

Primena Konvencije i neutralne Sile

Trajanje primene Konvencije

Posebni sporazumi

Nemogućnost odricanja od prava

Sile zaštitnice

Delatnost Međunarodnog komiteta Crvenog krsta

zamena Sile zaštitnice

Postupak za rešavanje nesporazuma

Zaštita, postupanje i nega; zabrana mučenja i medicinskih opita

Ko su ranjenici i bolesnici

Položaj kad padnu u zarobljeništvo

Pronalaženje, zaštita, nega, evakuacija, razmena

Lokalni sporazumi

Uzimanje i dostavljanje podataka Stvari umrlog

Postupak sa mrtvima Služba za grobove

Uloga stanovništva

Zaštita od napada i poštovanje

Zabrana napada na bolničke brodove

Kad prestaje zaštita

Činjenice zbog kojih ne prestaje zaštita
Sanitetske one i mesta
Poštovanje i zaštita stalnog osoblja
Poštovanje i zaštita pomoćnog privremenog osoblja
Položaj osoblja Crvenog krsta i drugih društava za pomoć
Društva za pomoć neutralnih zemalja
Osoblje zadržano radi nege zarobljenika
Položaj zarobljenog pomoćnog privremenog osoblja
Vraćanje stalnog osoblja
Izbor osoblja za vraćanje
Vraćanje osoblja neutralnih zemalja
Način raspolaganja protivničkim zgradama i materijalom
Imovina društava za pomoć Rekvizicija
Poštovanje i zaštita Slučaj uzapćenja
Sanitetski vazduhoplovi
Sanitetski vazduhoplovi i neutralna teritorija Iskravanje ranjenika
Crveni krst i drugi znaci raspoznavanja
Upotreba znaka
Znak i lična karta za stalno osoblje
Znak i lična karta za pomoćno privremeno osoblje
Zastave i znaci za raspoznavanje sanitetskih jedinica i ustanova
Zastave jedinica neutralnih zemalja
Propisi o upotrebi znakova
Obezbeđenje izvršenja preko vrhovnih komandanata
Zabrana represalija
Upoznavanje stanovništva sa odredbama Konvencije

azmena prevoda Konvencije i propisa o njenoj primeni
Kažnjavanje za povredu Konvencije
Teške povrede
Odgovornost Strana ugovornica
Istraga-postupak
Zabrana upotrebe znakova i naziva
Upotpunjavanje zakonodavstva radi sprečavanja i suzbijanja zloupotreba
Jezici tekst Konvencije
Potpisivanje
Ratifikacija
Rok i uslovi stupanja na snagu Konvencije
Odnos prema konvencijama od 1864, 1906. i 1929. godine
Pristupanje
Notifikacija o pristupanju
Stupanje na snagu bez odlaganja
Otkaz Konvencije

egistrovanje kod UN

[1] Službeni list FNRJ, br. 24/50

[2] Pod pojmom *rana* u smislu ove Konvencije podrazumeva se kako otvorena rana tako i svaka druga povreda (*prim. Redakcione komisije*)

[3] Pod pojmom *ranjenik* u smislu ove Konvencije podrazumeva se svako povreleno lice (*prim. Red. komisije*).

[4] Narodne vojske (*prim. Red. komisije*).

[5] Izraz *pripadnici pokreta otpora* u smislu ove Konvencije obuhvata i partizane (*prim.Red. komisije*).